

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel

w sprawie **S. D.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 stycznia 2021 r. zażalenia pełnomocnika wnioskodawców Z. D., A. S., B. D. na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 10 listopada 2021 r., sygn. akt Ko (...), o odmowie nadania klauzuli wykonalności wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 2 września 2020 sygn. akt Żo (...),

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 listopada 2020 r. (sygn. akt Ko (...)) Wojskowy Sąd Okręgowy w P. odmówił nadania klauzuli wykonalności wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 2 września 2020 r. (sygn. akt Żo (...)) w zakresie rozstrzygnięć zawartych w jego punktach 1, 2 i 3 (dotyczyły one zasądzonej kwoty odszkodowania oraz zadośćuczynienia orzeczonych na podstawie tzw. ustawy lutowej). Wcześniej ten Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Z. D., A. S. oraz B. D. kwoty po 128.838,08 zł tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną, a wynikłą z wykonania wobec ich ojca S. D. wyroku b. Wojskowego Sądu [...] Dywizji Piechoty z dnia 10 sierpnia 1946 r. (sygn. akt D [...]) oraz po 600.000,00 zł zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W pozostałej części wniosek Sąd oddalił

(ponad zasądzone kwoty). W tym zakresie pełnomocnik wnioskodawców wniósł do Sądu Najwyższego apelację.

Od wskazanego wyżej postanowienia odmawiającego nadania klauzuli wykonalności zażalenie wniósł pełnomocnik wnioskodawców, zarzucając temu orzeczeniu:

„1. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 8 ust. 3 ustawy z dnia z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (zwanej dalej ustawą lutową) w zw. z art. 558 k.p.k. w zw. z art. art. 363 § 3 k.p.c., która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego postanowienia poprzez błędne uznanie, iż wyrok Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 2.09.2020 r., (sygn. akt: Żo (...)) w niezaskarżonej części nie stał prawomocny, podczas gdy stał się on w tej części prawomocny, ponieważ nie przysługuje od niego w tym zakresie zwyczajny środek odwoławczy,

2. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 107 § 1 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, poprzez odmowę nadania klauzuli wykonalności pkt 1, 2 i 3 części dyspozytywnej wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 2.09.2020 r. (sygn. akt: Żo (...)) i błędne uznanie, iż rozstrzygnięcia te są w całości nieprawomocne, gdyż punkty te zostały częściowo zaskarżone apelacją, podczas gdy w istocie są one prawomocne co do niezaskarżonych kwot, gdyż apelacją z dnia 5.10.2020 r. zaskarżono wyrok w tylko części oddalającej wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawców ponad kwotę 600 .000,00 zł na rzecz każdego z nich oraz oddalającej wniosek o zasądzenie odszkodowania ponad kwotę 126.838,08 zł na rzecz każdego z nich,

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść postanowienia z dnia 10.11.2020 r. poprzez niewłaściwe przyjęcie, iż cywilny charakter roszczenia me przesądza o tym, iż do kwestii prawomocności i wykonalności wyroku stosuje się przepisy postępowania

cywilnego, pomimo, iż jest to uzasadnione celowe, a w zakresie tym brak jest w postępowaniu karnym stosownego przepisu, który wskazywałby wprost, kiedy wyrok sądu karnego jest prawomocny,

4. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, poprzez bezzasadne zrównanie środka kompensacyjnego w postaci zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z roszczeniem odszkodowawczym, mimo, iż jest między nimi wiele kluczowych różnic, w szczególności są one orzekane w odmiennych sytuacjach, tj. pierwszy na rzecz pokrzywdzonego w razie skazania sprawcy wyrokiem karnym, natomiast zadośćuczynienie i odszkodowanie na podstawie ustawy lutowej ma rekompensować poszkodowanemu represje jakich doznał w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego,

5. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, a polegający na błędnym uznaniu, iż wydany w postępowaniu karnym wyrok zasądzający odszkodowanie i zadośćuczynienie nie może być prawomocny w części i w części wykonalny.”

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego we wskazanym pierwotnie zakresie, ewentualnie o uchylenie postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenie okazało się niezasadne.

Istotą zażalenia oraz skarżonego postanowienia jest zagadnienie częściowej prawomocności wyroku zasądzającego odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie tzw. ustawy lutowej. Zdaniem Sądu w sprawie niniejszej należało stosować tylko przepisy k.p.k. co implikuje wniosek, iż wyrok z uwagi na częściowe zaskarżenie go apelacją nie stał się prawomocny, a co za tym idzie – nie można było na podstawie art. 107 § 1 k.p.k. nadać mu klauzuli wykonalności w niezaskarżonym zakresie. Zdaniem Sądu wyrok karny może stać się prawomocny,

a co za tym idzie wykonalny jedynie w całości. Skarżący podnosił zaś, że postępowanie o odszkodowanie i zadośćuczynienie w trybie ustawy lutowej i stosowanych odpowiednio przepisów rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego ma charakter cywilny. Oznaczałoby to, że rozstrzygnięcie takie podlega w zakresie oceny prawomocności i wykonalności procedurze cywilnej, której art. 363 § 3 k.p.c. stanowi, iż jeżeli zaskarżono tylko część orzeczenia, staje się ono prawomocne w części pozostałej z upływem terminu do zaskarżenia, chyba że sąd drugiej instancji może z urzędu rozpoznać sprawę także w tej części.

Argumentacja Sądu dotycząca braku możliwości nadania klauzuli wykonalności wyrokowi Wojskowego Sądu Okręgowego w niezaskarżonej części jest dwutorowa i co za tym idzie kompleksowa. Sąd rozważył dogłębnie dwa kierunki interpretacyjne w niniejszej sprawie w odniesieniu do zaistniałego problemu. Uznał wszak, że zastosowanie do zagadnienia prawomocność mają przepisy k.p.k. wobec czego orzeczenie nie stało się prawomocne, gdyż wniesiono od niego zwykły środek odwoławczy. Na s. 4 uzasadnienia rozważył także konsekwencje przyjęcia poglądu o wyłącznie cywilnym charakterze rozstrzygnięcia i stosowaniu do niego k.p.c. Wyraźnie i słusznie podniósł, że warunkiem prawomocności orzeczenia cywilnego w niezaskarżonym zakresie jest okoliczność, iż sąd II instancji nie może rozpoznać z urzędu sprawy także w niezaskarżonym wymiarze. Z takim przypadkiem mamy wszak do czynienia w przypadku postępowania opartego o ustawę lutową i rozdział 58 k.p.k. Sąd odwoławczy może rozpoznać apelację z urzędu poza jej granicami z uwagi na bezwzględne przyczyny odwoławcze z art. 439 k.p.k.

Oznacza to, że niezależnie, który pogląd dotyczący procedury w przedmiocie prawomocności wyroku zostałby przyjęty, w realiach niniejszej sprawy nadanie klauzuli wykonalności nie było możliwe.